

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Punct. XV. De irregularitate orta ex homicidio vel mutilatione iniusta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

Navar. cap. 27. numero 215. Henric. lib. 14. cap. 12. numero 4. & cap. 13. numero 2. Couarru. Clement. si furiosus 2. p. §. 3. nu. 2. Molina tract. 2. disp. 110. conclus. 1. Aulia 7. p. disputat. 6. sect. 3. dub. 2. Bonac. disputat. 7. de irregular. q. 4. p. n. specialiter n. 7. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 8. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 11. & alij. Et sumitur ex cap. petio. tua de homicidio. vbi Sacerdoti pugnanti aduersus inimicos Christianæ religionis, vbi multi extiterunt occisi mandatur à celebratione abstinere, si de interfectione alicuius in illo conflictu dubium habeat. Ergo à contrario sensu sic constet nullum interfecisse non obligabitur à celebratione abstinere. Idem colligitur ex cap. si quis 51. dist. Et ratio huius priuilegij esse potest, ne tot irregularitate inuoluantur, nèc à preliando in bello iusto se contineant irregularitatis timore.

1 Neque obest Clericis in bello offensiuo pugnam propria manu interdictam esse, cap. clericis cum alijs, 23. q. 8. & cap. 1. Me Clerici, vel Monachi, & cap. ex multa de voto. Et tradunt ferè omnes Doctores cum Glossa in dicto cap. petio. de homicidio, quia inde non fit irregularitatem contrahi; hæc enim non contrahitur nisi in casibus à iure expressis: at in iure solùm expressa est irregularitas ob deformationem, vel occisionem in bello iusto contingentem, non autem ob consilium, auxilium, vel fauorem illicitè præstitum. Neque item obest Textus in cap. quod in dubijs de Pœnis: vbi de Sacerdotibus gubernantibus nauim ad pugnam, seu exercitijs consistunt, vel alios ad pugnandum excitantibus affirmatur graue peccatum committere, et sic deponendos; quia prædictus Textus (vt inquit Glossa ibi) loquitur de bello iniusto, vel de peccato non ipso iure, sed ferenda.

4 Quod si miles propria manu occiderit, vel mutilauerit in hoc bello iusto irregularis est ex omnium sententia. Argum. dicti cap. petio. & alij. et alius 23. q. 8. Solum est dubium de Clerico sic occidente, an eius irregularitas ex homicidio illicito, & iniusto dicenda sit, an ex defectu perfectæ lenitatis? Et ratio difficultatis est; quia ipse occidit, & non ex auctoritate publicâ; cum non concedatur ei facultas occidendi; imò hæc illi denegata est. Contra si bellum iustum est, nulla fit hostibus iniustitia eos vita priuando, si ad victoriam necessarium est. Item Princeps omnibus bellantibus hanc facultatem concedit. Quod ergo Clericus contra sibi factam prohibitionem pugnet, non inferitur pugnare iniuste, sed religiose. Sicuti si votum fecisset non pugnandi extra casum necessitatis, & pugnaret, peccaret aduersus votum, sed non aduersus iustitiam; ac proinde irregularis non esset ex delicto, & hoc videtur probabilius.

5 Verùm si miles etiam Clericus bellum non offensiuum, sed defensiuum aggrediatur, nullam irregularitatem contrahit non occidendo, seu defendendo aduersarios, vt colligitur ex cap. 1. in iunioribus, Ecclesiar. Nam cum illa defensio iure nature debita sit, credendum non est ob eam canonicum impedimentum appositum esse. Neque est simile de iudice, & ministris iustitiæ, qui ex iustitia legali obligantur homines interficere; quia ipsi voluntariè eam obligationem subieciunt; cum ea muneribus suscipiunt. Secus est de pugnatoribus in bello defensiuo, quod bellum ipsi non voluntariè. Sed coactè suscipiunt; ac proinde mirum non est, quòd ab irregularitate excusentur. Sicuti eos excusat Gregor. de Valen. tom. 3. disputat. 3. q. 16. p. n. 4. col. penult. Coninch. disputat. 18. dub. 1. o. num. 96. Bonac. l. 1. disp. 7. q. 4. p. n. 4. num. 11. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 12. num. 44. & alij apud ipsos.

6 Ad extremum superest dicendum de dispensatione huius irregularitatis proueniens ex defectu perfectæ lenitatis. Hæc igitur dispensari non potest ab alio quàm à Pontifice, non enim inuenitur in iure aliqua concessio Episcopo facta. Nam in Conc. Trident. solùm datur facultas pro irregularitatibus ex delicto occulto proueniens; sub qua facultate hæc quæ non nascitur ex delicto comprehendì non potest. Vt aduertit Caiet. verbo irregularitatis; & Armilla eodem n. 13. Corduba q. 74. Suar. de irregular. disp. 47. sect. 6. in fine. Sayrus lib. 6. cap. 19. ad finem. Bonac. disp. 7. q. 4. p. n. 4. in fine. At in facultate dispensandi in omnibus irregularitatibus excepta homicidij voluntarij, & bigamiz, quam potestatem habent Prælati ordinum Mendicantium hæc irregularitas comprehenditur: vt aduertit Suar. supra. Layman. lib. 1. sum. tr. 5. par. 4. c. 9. vers. bis addo.

7 Illa tamen censenda est sufficiens dispensatio, vel potius ablatio irregularitatis incurrendæ, si Pontifex concederet Clerico facultatem propriâ manu pugnandi. Cum enim ex hac facultate censetur dispensare in iure inducente hanc irregularitatem, tacitè censetur hanc irregularitatem tollere, seu eius incursum impedire. Secus si solùm concederet facultatem assistendi; quia ex ea non potest clericus propriis manibus pugnare, ac proinde si mutilet, & occidat irregularis erit. Sicuti ex communi tradit Couarru. Clement. si furiosus 2. p. §. 3. numero 2. Navar. cap. 27. numero 2. Molina de iustit.

tract. 2. disp. 108. vers. est verò. & disp. 110. in fine. & tract. 3. disp. 73. n. 2. & Henric. lib. 14. c. 11. n. 3. Sayrus lib. 6. c. 19. n. 5. Suar. de bello disp. 13. sect. 2. n. 6. in fine. & disp. 47. de cons. sect. 6. n. 1. Valen. 2. disp. 3. q. 16. p. 4. vers. septimo. Bonac. de resist. disp. 2. vlt. sect. 1. p. 12. §. 4. & disp. 7. de irreg. q. 4. p. 4. circa finem.

PVNCTVM XV.

De irregularitate orta ex homicidio, vel mutilatione iniusta.

Inter irregularitates quæ ex delicto, vel quasi delicto ortum habent, hæc est potissima, idè quæ latius explicanda.

§. I.

Quæ requirantur ad irregularitatem incurrendam ex homicidio, vel mutilatione voluntaria?

- 1 Quæ voluntas requiratur, vt irregularitatem constituat ex homicidio voluntario?
- 2 In rixa inopinata occidens aduersarium regulariter non est censendus homicida voluntarius.
- 3 Huic irregularitati vicina est quæ ortum habet ex mutilatione.
- 4 Quæ mutilatio sufficiat ad hanc irregularitatem incurrendam.
- 5 Non est sufficiens ad hanc irregularitatem debilitatio membri, nisi sit illius abscissio.

Certum est ex homicidio, vel mutilatione voluntaria contrahi irregularitatem distinctam ab ea quæ ortum habet ex homicidio, vel mutilatione casuali. Solum est difficultas in explicanda voluntate requisita ad hanc irregularitatem contrahendam. Quare dicendum est requiritur intentionem expressam occidendi, seu apponendi causam de seclatiam mortis, & vtalem cognitam, vt si præberes alicui venenum mortiferum, aut detineres, vt ab alijs occideretur. Et licet aliqui Doctores censent homicidium voluntarium esse, si velles voluntationem, seu percussionem, ex qua periturus mors euenit; verus censeo in iure canonico homicidium inde sequutum non appellari voluntarium, sed casuale, quia non est patratum ex proposito, & ex intentione, sed præter, vt colligitur ex cap. 1. & cap. sicut dignum de homicidio, & apertius ex Conc. Trident. sess. 14. cap. 7. ibi: Si verò homicidium non est propositum, sed casum sit: & notauit Anton. Gomez tom. 3. variar. cap. 3. num. 15. Eman. Sa; verbo homicidium num. 4. Filliuc. tract. 20. cap. 1. q. 2. Valq. l. 2. disp. 100. num. 39. Gaspar Hurtado de irregular. diff. 5. Et indicat. Sa; disp. 44. sect. 1. n. 3. Et probabile reputat Bonac. l. 1. disp. 7. de irreg. q. 4. p. 8. num. 2.

Ex qua doctrina infer, si in rixa inopinata occidas aduersarium, regulariter non esse iudicandum homicidium voluntarium. Vti docuit Salcedo pract. crimin. cap. 94. Dicit. Perez lib. 8. ordinan. tit. 13. num. 256. in Rub. col. 4. Henric. lib. 14. cap. 14. num. 1. in fine. Rodrig. in sum. verbo irregularitatis, cap. 179. n. 1. & 2. Aulia 7. p. disp. 6. sect. 2. dubi. Et colligitur ex dicto c. 1. de homicidio. Et ex Conc. Trident. sess. 14. c. 7. de reformat. Et enim homicida voluntarius ille nuncupatur qui per industriam, & per insidias proximum suum occidit, sed ex proposito. Qui autem subito iratus occidit non ex proposito, & per industriam, sed casu reputandus est occidisse. Quod intelligendum est quoad forum exterius, & etiam quoad forum interius casu, quòd occidit non constet expressam voluntatem occidendi habuisse, nam si de hac voluntate ei constaret iam ex proposito occidit, idè quæ cessat omnis dubitatio.

Hinc irregularitati vicina est altera quæ ortum habet ex mutilatione, cap. in Archiepiscopatu de Raptorib. Clement. vno. de homicidio. Quæ & voluntariè, & casu contingere potest. Voluntariè contingit, cum expressam voluntatem habuisti mutilandi, vt apponendi causam, ex qua præuidisti mutilationem fore eueniuram, vt dictum est de homicidio. Secus si solùm intendisti vulnerare, & casu mutilasti.

Sed quæ mutilatio sufficiat ad hanc irregularitatem incurrendam? non conueniunt Doctores. Nam Caiet. 2. 2. q. 61. art. 1. Sotus lib. 5. de iustit. q. 2. art. 1. & in 4. d. 2. q. 3. art. 2. concl. 1. Suar. disp. 44. sect. 2. n. 7. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 11. numero 2. minus strictè loquuntur, afferunt enim eam mutilationem sufficere ex qua corpus humanum non integrum, sed imperfectum est, ac proinde abscissionem digitorum, & carilaginibus auri, & nasi, & testiculorum sufficientem esse huic irregularitati. Sed quamuis hæc sententia probabilis sit, probabilior est existimo eam mutilationem requiri, ex qua aliquod membrum corporis abscindatur, nam cõ-

§. II.

Quae personae incurrant irregularitatem homicidij, vel mutilationis voluntariae?

- 1 Occidens, vel mutilans modo baptizatus sit, irregularis est.
- 2 Item mandans homicidium seu mutilationem.
- 3 Item consulens.
- 4 Ad vitandam hanc irregularitatem, quid praestare debeat mandans, vel consulens.
- 5 Irregularis videtur esse ex homicidio casuali si consulat, vel mandet Petro, ut Iohannem occidat, si inde Petrus occidatur.
- 6 Confitens in homicidium, si ex eo confensus homicidium sequatur, irregularis est.
- 7 Verius est se ex sola rehabilitatione homicidij tuo nomine facti, se non fore irregularem.

Certum est illam incurere qui per se occidit, vel mutilat, aut causam ex se efficacem apponit, si inde occisio, vel mutilatio subsequatur, dummodo baptizatus sit. Nam ex occisione, vel mutilatione ante baptismum facta, nulla irregularitas incurritur baptismi suscepto, quia baptismus omne delictum, & indecentia ex delicto orta purgatur, ut colligitur ex cap. si quis viduam 50. dist. 8. cap. si quis post baptismum 1. dist. 8. & ibi Glossa. Ex parte vero occisi haec conditio baptismi non postulat; nam esse baptizatum non fit illum occidens, vel mutilans irregularis erit. Cap. clericus 50. dist. Quapropter de mandante, consulente, confitente, cooperante; aut ratum habente homicidium, seu mutilationem, est difficultas; qualiter concurrere debeant, ut censentur esse homicidae, seu mutilatores voluntarii huic irregularitati subiecti?

Primo mandans homicidium, seu mutilationem fieri irregularis est ex omnium sententia, si mandatum executioni mandetur. Ut constat ex d. cap. si quis viduam 50. dist. 8. cap. ult. de homicidio in 6. Ut autem dato mandato irregularitatem euites non solum debes reuocare mandatum, sed etiam mandatario reuocationem intimare, nam dum reuocatio nota mandatario non est, semper mandataris nomine tuo operatur, & tu causa es principalis illius delicti. Verum si ferio reuocasti mandatum, & reuocationem notam fecisti mandatario ab irregularitate excusaris. Argum. a contrario sensu; quia eo casu mandataris censeri non potest nomine tuo operari. Sicut dixit Innocent. in c. ad audientiam de homicidio. Nauarr. c. 27. n. 23. Couarruu. Clement. si furiosus 2. p. n. 9. vers. quanto ex huc. Henric. lib. 1. c. 6. n. 2. Suarez. disp. 44. sect. 3. n. 7. Auila 7. p. irregular. disp. 6. sect. 2. dub. 4. concl. 1. Azor. 3. p. b. 2. c. 8. Bonac. disp. 7. de irregular. 4. p. 8. n. 13. & sequentibus. Quinimo Nauarr. Henric. Suarez. Auila. & Bonac. afferunt ad hanc irregularitatem vitandam, sufficere reuocationem tacitam mandati, qualis censeri debet, si aduersarium in pristinam amicitiam restituas, vel cum illo affinitatem contrahas, dummodo mandatario omnino haec innotescant.

Secundo irregularis es, si consulas, tuisque rationibus persuadeas homicidium, vel mutilationem. Cap. si quis viduam 50. dist. Cap. si quis viduam 50. dist. 8. cap. ult. de homicidio. debet tamen consilium in effectum influere, alias non eris illius causa. Sicut notat Villadiego de irregular. c. 6. n. 20. Couarruu. Clement. si furiosus 2. p. §. 2. n. 1. Suarez. disp. 44. sect. 3. n. 10. Auila 7. p. disp. 6. sect. 2. dub. 3. Bonac. disp. 7. c. 4. p. 8. n. 19. & sequentibus. & alii apud ipsos. Consilium censetur operari in homicidium, seu mutilationem quoties homicidium, vel mutilatio ex consilio processit, vel processit facilius, citius, aut crudelius. Sicut adnotarunt Vgolin. de irregul. c. 16. §. 1. n. 1. Tolet. lib. 1. c. 8. Bonac. supra. Auila conclus. 4. Sed in casu dubio, an consilium in effectum influxerit, illiusque fuerit causa inquit Auila conclus. 5. Henric. lib. 1. c. 6. numero 3. Sayrus de censur. r. 1. lib. 7. cap. 3. num. 2. Thom. Sanch. lib. 2. de matr. disp. 41. num. 17. & lib. 1. in decalog. cap. 10. num. 44. in fine, ab ipomet consulto, & ex aliis coniecturis colligendum esse. Si enim homicida inimicus erat capitalis occisi, vel ei iam mortem ante datum consilium minatus fuerat, vel necessaria ad patrandum delictum praeparauerat, aut interfectus processerat etiam iuste aduersus interfectorem in causa criminali testificando, denunciando, vel accusando, seu insignando alium, sufficiens causa est, ut iudicetur consilium tuum nullius efficacitatis fuisse. Item si ipse consultus asserat se non esse motum a tuo consilio ad patrandum delictum neque quoad substantiam, neque quoad modum, liber eris ab irregularitate, sed si contrarium testetur. Debet tamen esse vir, cui merito possit fides adhiberi, ut inquit Sanch. lib. 1. in decal. c. 10. n. 44. Si autem omnibus pensatis dubius es, an consilium influxerit, tenes te irregularem reputare, quia semper praesumendum

membrum aliquod abscissum non est, corpus humanum non est mutilatum, & truncum, sed absolute & simpliciter integrum, & perfectum; alias mutilatio cuiuslibet partis corporis, quae cum alio membro operatur, sufficiens irregularitati esset, non solum mutilatio digiti, sed partis illius irregularitatem induceret, & ex tali defectu mutilum, & truncum corpus humanum dicendum esset, quod oppositae sententiae Doctores non admittunt. Quapropter ea mutilatio constituit irregularitatem, quae est mutilatio membri sumpto membro pro ea parte corporis, quae actionem aliquam habet ab alia distinctam. Sicut est auris, nasus, pes, oculus, manus, & similia, ut colligitur ex leg. item Offit. ff. de Edict. editio, ubi ex vius digiti defectu non dicitur membrum deficere, & ex leg. non sunt liberi ff. de statu hominum ob multiplicationem digitorum non multiplicatur membra. Et ex cap. 2. de clerico egrotante, Clericus carens duobus digitis cum medietate palmae non dicitur mutilatus, aut truncatus, sed debilitatus, seu deformatus. Sed praecipue colligitur ex Paulo 1. Corinth. 21. dicente membra corporis non habere eundem actum, indicans ex actibus distinctis membra distingui. Atque ita tradit Glossa c. 3. in princ. de homicid. lib. 6. Panormit. in cap. de diacono, num. 10. Quis Clerici, vel vouentes. & in cap. cum illorum num. 8. de sentent. excommunicat. Bart. in leg. 2. ff. de iudicis publicis. & in leg. non sunt liberi ff. de statu hominum. Bald. in leg. seruis ff. de seruis fugitiuis. & in leg. res. Cod. de accusat. col. 2. Felinus in cap. ego N. de iurando col. 2. & in cap. cum illorum de sentent. excommunicat. Couarruu. Clement. si furiosus 3. p. initio, num. 8. Nauarr. cap. 27. num. 206. vers. secundo dicitur. Jacob. de Grassis. lib. 2. cap. 62. num. 4. Gregor. de Valen. 1. a. disp. 9. p. 19. num. 3. d. 4. Henric. lib. 1. c. 8. num. 1. Sayrus. lib. 6. thesauri, cap. 16. num. 13. Molina tract. 3. de iustit. disp. 69. num. 2. Stephan. Daulla 7. p. disp. 1. sect. 1. dub. 1. Coninch. disp. 18. dub. 8. concl. 2. Bonac. disp. 7. c. 4. p. 8. n. 3. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 5. num. 18.

Ex qua doctrina inferitur vnguium, dentium, barbae, capillorum, digitorum mutilationem irregularem non constituisse, quia non habent actionem aliquam distinctam a membris quibus vniuntur. Hanc doctrinam extendit Bonac. d. p. n. 8. num. 2. Gaspar Hurtado difficult. 1. num. 19. ad testicularum abscissionem & Couarruu. d. Clement. si furiosus 3. p. initio numero 8. Henric. lib. 1. c. 8. num. 3. tamen sub dubio extendit praefatam doctrinam ad abscissionem mammillarum femininae. Sed has extensiones nequaquam probat; nam esse abscissionem vnius testiculi existimem non esse abscissionem membri sufficientem ad irregularitatem inducendam, cum ex ea actione non impediatur aliqua actio humani corporis ab aliis actionibus distincta, & abscissio vtriusque testiculi impedit actionem generationis. Item quilibet ex mammillis femininae actionem habet ab aliis corporis membris distinctam. Ergo eius mutilatio, vt ipse membri perfecti irregularitatem constituit. Vt colligitur ex Baldo in leg. data opera. Cod. qui accusare non possunt. n. 75. Sayrus. lib. 6. c. 1. in fine Mol. disp. 69. num. 6.

Dei requiritur abscissionem membri, neque enim sufficit debilitatio, per quam membrum reddatur inutile ad actiones humanas exercendas, quia Textus statuentes hanc irregularitatem non de debilitatione, sed de mutilatione loquuntur, ut notat Nauarr. c. 27. n. 206. & 219. Suarez. disp. 47. sect. 2. num. 5. & 11. Molina. disp. 68. Auila disp. 5. sect. 1. dub. 1. Gaspar Hurtado difficult. 5. num. 18. Coninch. disp. 18. dub. 8. conclus. 2. Bonac. p. 8. num. 6.

Video tamen Suarez. dicta sect. 2. num. 10. cui adhaerere videtur Coninch. d. b. 8. conclus. 1. asserentem fore irregularem qui ita membrum debilitat, ut omnino arceat, & siccae reuocae moreretur. Nam haec debilitatio mutilatio formaliter dici potest, si quidem illud membrum vita priuatur, ab informatione animae separatur, & abscinditur; alias potest quis a duobus mutilari nullo illorum irregulari manente: nam abscindens membrum siccum, & mortuum, non videtur irregularitati subici; quia ea mutilatio est eiusdem rationis, ac mutilatio cadaveris. Ex alia parte membrum siccum reddens irregularitatem non contrahit. Sed verius cenleo necessario membrum abscindendum esse neque sufficere, si omnino debilitetur, mortuum ve reddatur. Vt colligitur ex cap. si cum vrgeri 1. q. 1. ibi: Si cuius hominis manus esset arida, verum quidem esset membrum illius quamuis sine sanguine, & inefficax, & mortuum. Et ita tradit Panormit. cap. 1. num. 9. Quis clericus, vel vouentes. & cap. accusatus de accusationib. Nauarr. c. 27. n. 217. Couarruu. Clement. si furiosus 3. p. initio. n. vlt. Mol. tract. 3. disp. 68. Bonac. r. 1. disp. 7. de irregular. c. 4. p. 8. num. 11. Gaspar Hurtado difficult. 5. num. 18. Henric. & Auila locis citatis. & Bonac. num. 7. asserunt mutilantem membrum aridum fieri irregularem, quia proprie est hominis mutilator, & deformator. Quod intelligendum est, quando iniuste mutilatur, & non ex officio chirurgiae, medicinae, & iuxta illius artis regulas.

est consilium operari, dum contrarium non probatur, quippe est causa de se efficax, & motiva voluntatis. Vt notatur Couarrua. *dist. 2. p. 2. §. 2. num. 2. vers. in eo vero casu.* Auila & Sanch. *loc. alleg. Quamuis contra sentiat Henric. lib. 1. c. 14. n. 3. & c. 16. num. 3. in Glossa lit. D.*

Ad euitandam hanc irregularitatem post datum consilium teneris illud reuocare opposita persuasione facta. Quod si voluntatem consulti a malo dimouere non possis, obligaris monere innocentem de damno sibi parato, alias non vitabis irregularitatem homicidio subsecuto, quantumcumque peniteas; quia consilium tendit ad persuadendum consultum sibi, suoque honori conuenire occisionem, à qua prava opinione semel concepta non ita facile dimoueri potest, ac proinde necessarium est sive in genere, sive in particulari occidendam monere, vt sibi caueat. Sicut docuit S. Antonin. 3. p. tit. 28. cap. 2. §. 2. Henric. lib. 1. c. 14. de irregular. cap. 16. n. 5. Rodrig. cap. 178. conclus. 12. Suar. disp. 4. §. 3. num. 12. Bonac. d. p. m. 8. n. 20. & seqq. Quod si consilium dicat non ex tuo consilio, sed ob alias causas velle homicidium perpetrare, non teneris monere occidendam, vt irregularitatem euites; quia eo casu non ex tuo consilio, sed ex occidentis malicia homicidium contingit. Vt aduertit Rodrig. & Auila supra. Imo Henric. num. 5. asserit non fore irregularem Clericum qui nequit coniugatam dimouere à consilio dato abortus; quia iam monet infantem in matre sua. Sed hoc dictum merito reprobatur Auila, quia monitio illius infantis nullus est momenti, vt potest qui se liberare non potest. Secus est in aliis qui se possunt ab imminente periculo liberare; ac proinde si occidendam moneas, & consilium à malo proposito ex tuo consilio concepto coneris dimouere, sufficienter censendus es consilium retractasse, & mortem præcauisse.

Quæstio est, An irregularitatem incurras consulens, vel mandans Petro vt Ioannem occidat, si inde Petrus occisus est? Et quidem te non incurere irregularitatem ex homicidio voluntario certum est postquam quod non habueris expressam voluntatem, vt Petrus in ea occasione constitutus occideretur. Vt aduertit Suar. disp. 4. §. 3. n. 17. Coninch. disp. 18. dub. 8. n. 66. Sed an incurras irregularitatem ex homicidio casuali? non est ita constans apud Doctores. Et quæstio procedit casu quo probabiliter suspicaris Petrum graui periculo sui occisionis exponi. Negat Vasq. 1. 2. disp. 100. num. 45. Henric. lib. 1. c. 16. Galpar. Hurtado disp. 2. de irregular. diffinit. 6. num. 22. quod tuum consilium, seu mandatum non dirigitur ad occisionem Petri, sed ad occisionem Pauli, neque tu consulis, aut mandas Petro, vt se ipsum occidat, aut ab alio occidatur. Ergo irregularitas statuta à iure aduersus consulentem & mandantem homicidium te ligare non potest. Sed contrarium merito docuit communis sententia, teste Nauarro cap. 27. num. 233. Suar. disp. 4. §. 3. num. 18. Coninch. disp. 18. dub. 8. num. 47. Auila 7. p. disp. 6. sect. 2. dub. 5. conclus. 4. & aliis. Quia negari non potest te causam voluntariam fuisse tuo consilio, vt Petrus in eo periculo constitueretur, & occideretur à Ioanne, ergo irregularis es non quatenus formaliter consulis, aut mandas homicidium, sed quatenus homicidij causa fuisi tuo mandato, & consilio.

Tertio censentis in homicidium, quando eo consensu homicidio cooperaris vel percutiendo occisum, vel impediendo ne se defendat, vel è contra defendendo occisum, illique animam præbendo saltem tua præsentia irregularis es, vt colligitur ex cap. sicut dignum §. illi de Homicidio: ibi. *Constat ab homicidij reatu immunes non esse, qui occisores operam contra alios præstare venerunt.* Et in §. clericos ibi: *Clericos quos constat armatos interfuisse tanto facinori perpetuo non solum ab altaris ministerio deponendos esse censens etc.* Vt autem hac cooperatione irregularitatem contrahas ex homicidio voluntario, debes expresse mortem occisi intendere, vel aliquam actionem præstare ex qua physice seu directè mors sequatur, alias solum eris irregularis ex homicidio casuali. Vt bene aduertit Suar. disp. 4. §. 3. num. 31. & disp. 45. sect. 3. num. 1. Quod à fortiori verum est, si necias principalem homicidij causam ex intentione occidendi procedere, sed potius suspicatus es ex intentione adulterandi, furandi, vel vindicandi iniuriam citra mortem processisse. Dixi si tua præsentia animam occisori auxisti, quod semper præsumendum est, nam si daremus tua præsentia occisorem robur non accepisse; eo quod occiso viribus, & armis superior erat, immunitas ab irregularitate videtur, quia non es homicidij causa. Vt docuerunt Henric. lib. 1. c. 14. n. 2. lit. E. Auila 7. p. disp. 6. sect. 3. dub. 3. conclus. 1. Quod idem dicendum existimant Auila, & Henric. cap. 16. & Nauar. conf. 32. de Homicidio, si associaueris patrem, filium, consanguineum, aut amicum coniunctissimum ea tantum intentione, ne periclitaretur, quia ea associatio sub eo fine non videtur illicita.

Quarto aliqui Doctores, Nauar. cap. 27. num. 233. Molina tract. 3. disp. 33. memb. 3. asserunt te irregularem esse, si ratum habes homicidium in tui gratiam factum; quod ea rati habitio mandato æquiualeat. Sed rectius docuit oppositum Couarrua. *Clementi si sit isum. 2. p. §. 1. num. 4. Sayrus lib. 7. cap. 49.*

num. 17. Henric. cap. 16. num. 2. Suar. disp. 44. sect. 2. num. 4. Auila 7. p. disp. 6. sect. 2. dub. 6. Coninch. disp. 18. dub. 8. in fine. Bonac. disp. 7. q. 4. punct. 8. num. 42. eo quod in iure ob rati habitioem irregularitas imposita non sit. Neque obstat rati habitioem mandato æquiualeat, nam vt rectè docuerunt Henric. Suar. Coninch. Bonac. & Auila, æquiualeat persequendo quoad culpam, siquidem potes, ita grauitè peccare complacendo in homicidio factum, ac si illud præcepisses, non tamen æquiualeat quoad pœnas iuris, nisi ubi expressum est. Sicut in cap. cum quis de sentent. excommunic. in 6. cauetur excommunicationem canonis incurtere, qui ratam habuerit clerici precussorem suo nomine factam. Vel dic rati habitioem mandato comparari in iis quæ à voluntate mandantis, seu ratam habentis pendunt. Vt sunt contractus, gratiæ, beneficia, & similia. Secus in pœnis ab alio infligendis.

§. III.

De dispensatione huius irregularitatis.

- 1 In irregularitate proveniente ex homicidio voluntario (sicut Pontifex dispensat.
- 2 Idem asserunt plures in irregularitate proveniente ex mutilatione.
- 3 Verius est hanc potestatem Episcopo concessam esse in Conc. Trident.
- 4 Prælati ordinum Mendicantium qualiter concessa sit hæc facultas comparatione suorum subditorum?

Quod attinet ad dispensationem huius irregularitatis proveniente ex homicidio, vel mutilatione voluntaria, dicendum est summum Pontificem in ea dispensare posse; quia est ab ipso iure humano inducta, tamen raro, & non nisi ex graui causa dispensationem concedat. Episcopus vero in homicidij voluntarij etiam oculi irregularitate nequaquam dispensat, vt aperte colligitur ex Conc. Trid. sess. 24. c. 6. de reform. ibi: *Licet Episcopi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto proueniens, dispensare, excepta ea qua oriuntur ex homicidio voluntario.*

Eandem potestatem negant Episcopo pro irregularitate proveniente ex mutilatione voluntaria Medina, in sum. lib. 7. cap. 11. §. 12. Henric. lib. 1. c. 9. num. 3. Sanch. lib. 1. sum. cap. 10. num. 45. ducti ex eo quod hæc irregularitas non est tantum ex delicto, sed ex significatione, & Conc. Trid. solum concedit Episcopo potestatem dispensandi in irregularitatibus ex delicto occulto proueniens, non autem in irregularitatibus ob significationem impositis. Neque obest inquit Sanch. ex cap. irregularitatem ex homicidio voluntario, quia non exiititur eo quod sub generali regula dispensandi in omnibus irregularitatibus continetur spectato vero, & proprio sensu verborum: sed quia sub regula continetur spectato communi, & litterario sensu, quod satis est, ne exceptio superflua esse censetur.

Sed communior sententia docet hanc potestatem dispensandi in irregularitate proveniente ex mutilatione occulta iniuncta competere Episcopis, quæ fuit sententia Suar. disp. 44. sect. 4. num. 35. & sect. 2. num. 4. referreque à sacra Congregatione decium Toler. lib. 1. cap. 48. num. 6. Eman. Saa. verbo irregularitas num. 9. Rodrig. tom. 1. q. regular. quest. 24. art. 10. Molin. tract. 3. disp. 70. num. 19. & disp. 79. num. 8. Auila 7. p. disp. 6. sect. 5. dub. 4. Bonacina disp. 7. q. 4. punct. circa finem. Paul. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 12. num. 2. Etenim Concilium concedit Episcopis potestatem dispensandi in omnibus irregularitatibus occultis excepta homicidij voluntarij irregularitas ex mutilatione proueniens non est irregularitas ex homicidio, sed ab eo distincta, vt de se constat, & optime probat Sanch. dicto cap. 10. num. 49. Ergo hæc irregularitas sub ea potestate comprehenditur. Tum quia hæc facultas latè est interpretanda, vt potest beneficium Principis, & in iure communi insertum, & non personis, sed dignitati Episcopali concessa. Tum quia verè irregularitas ex mutilatione procedit ex delicto, tamen in significationem inducta sit. Neque est verum irregularitatem homicidij non contineri sub illa generali regula dispensandi in omnibus irregularitatibus occultis, alias vt quid consilium potius irregularitatem homicidij voluntarij, quam casualis, vel mutilationis excepti, si nulla illarum spectato proprio, & vero sensu verborum sub facultate dispensandi in omnibus irregularitatibus continetur.

Prælati vero ordinum Mendicantium comparatione suorum subditorum concessa est facultas dispensandi in omnibus irregularitatibus in foro conscientia, modo procedat ex delicto quod notorium non sit, vt constat ex compendio primilogior. Societ. Iesu. verbo dispensatio §. 5. & 6. quæ potestas referuatur in Societate Præposito Generali, & quibus ipse commiserit.

§. IV.

Quæ requirantur in genere ad irregularitatem ex homicidio, vel mutilatione casuali?

- 1 Requiritur ad hanc irregularitatem culpa gravis.
- 2 Si culpam latam in præcauendo homicidio, vel mutilatione non commisit, irregularis non est.
- 3 Affirmant plures, si culpam leuem commiserit in præcauendo homicidio, quod ex opere illicito subsocium est, et fore irregularem.
- 4 Alij Doctores distinctione vtuntur.
- 5 Horum sententia approbatur, & explicatur.
- 6 Satis obiectioibus in contrarium.
- 7 Clericus torneamenti, & venationi aprorum, & vrsorum vacans non est irregularis, si debitam adhibuit diligentiam ad homicidium præcauendum.
- 8 Clericus officio chirurgie, seu medicina vacans, ex qua mors, vel mutilatio subsequitur, irregularis est.

¶ Cum hæc irregularitas homicidij, & mutilationis imposita sit in penam delicti commisi, necessarii debet homicidium, & mutilatio causari ex culpa. Sed an sufficiat culpa leuis, an necessarii grauis prærequiratur; non conueniunt Doctores. Nam Gloffa cap. significasti el. 1. de homicidio. Abbas Caietan. verbo irregularitas. Armilla eodem. num. 14. Couarruu. Clement. si furiosus. 2. p. §. 4. num. 9. sentunt ex sola culpa veniali hanc posse irregularitatem incurri; quia hæc non solum in penam delicti, sed etiam ob defectum significationis indicitur, idem videtur sufficere quælibet culpa, vt penam rationem habeat.

Sed rectius alij Doctores culpam mortalem requirunt: inter quos est Nauarr. ca. 27. num. 2. Sotus lib. 5. de iustit. q. 1. art. 9. Petr. Nauarra. lib. 2. de rescriptis. cap. 1. dub. 6. numero 69. Gregorie Valenti. 4. disp. 7. q. 19. p. 2. §. 5. Henrici. lib. 1. 4. cap. 1. §. 1. num. 7. Auila 7. p. disp. 6. sect. 1. dub. 1. conclus. 3. Sayrus lib. 7. cap. 5. num. 5. Bonac. disputat. 7. q. 4. punct. 7. in fine. Suar. disputat. 5. sect. 5. numero 8. Et colligitur ex cap. quæritum de penitent. & remissionib. vbi pater sufficiens filium secum dormientem irregularis iudicatur, si suffocatio ei voluntaria fuerit, vel ex studioli negligentia accidit. Et ex cap. lator de homicidio, vbi excusatur ab irregularitate Clericus cum alio ludens, etiam si casu custello quo erat præcinctus alius occubuisse; quia non præsumit Pontifex fuisse ibi latam, & grauem culpam. Neque contrarium probatur ex cap. continebatur eodem tit. vbi quidam Diaconus iudicatur irregularis, eo quod ludens cum alio, & in ludo victus existens se suppositit falce abscondita accinctus latum victorem portaturus, à qua licet mortale vulnus accepit, & post dies octo expirauit; quia ibi præsumitur grauem culpam commisisse diaconum iudicentem falce præcinctum: debebat enim deponere falcem, vel vt inquit Panormi. prohibere laico equitanti licentiam casu, quo vinceret; alias erat actio de se periculosa, præcipue cum ex ipso Textu colligatur falcem absconditam esse ibi incaute in eum equitaturus infilisse. Quod si in conscientia constaret diaconum recordatum non esse, falcem absconditæ, neque suspicatum fuisse ex illius delatione latum posse damnum accipere ab irregularitate excusaretur, inquit Suar. disp. 4. §. 1. sect. 5. num. 3. in fine. Et ratio omnium est, quia irregularitas in penam delicti cum grauisima pena sit, vix potest quæ prius maximis bonis, & difficile tollitur, culpam grauem necessariò præsupponere debet; vt sic pena culpæ proportionetur.

¶ Ex hac doctrina duplex quæstio decidi debet. Prima an homicidium, vel mutilatio proueniens ex opere alius licito, & honesto irregularitatem inducat? Et breuiter dicendum est, te liberum esse ab irregularitate, si culpam latam in præcauendo homicidio, vel mutilatione non commiseris. Sic tenent Doctores numero præcedenti relati. Et colligitur ex cap. Ioannes, & cap. vltim. de homicidio. E contra vero si negligens grauer fueris in homicidio præcauendo irregularitatem incurris, quia saltem indirectè tibi homicidium voluntarium fuit. Vt est casus relatus in cap. Presbyterum de homicidio: vbi Presbyter puerum causa disciplina percussit in capite, ex qua percussione post paucos dies obiit censeatur irregularis, quia modum castigationis excessit. Et ad idem est casus relatus in e. aspir. vltim. de homicidio in 6. vbi mandatum est puerum acriter verberari & licet mandans præcepit verberari, ne sic eueniret verberatio cum periculo homicidij, id euenire posse, debuit cogitare præcipue præcauendo periculum, vt in prædicto textu dicitur. In foro autem externo, quoties in castigatione, & correctione modus exceditur, præsumitur culpam latam adfuisse in derimento ex ea culpa proueniente. Argum. Textus in cap. si quis non iratus 15. quæst. 1. vbi causans homicidium ex disciplina, esto

Terz. de Castro, Sum. Mor. Pars VI.

quoad gratiam innocens habeatur, non tamen quoad legem, quia lex respicit opus, in quo opere præsumitur excessum culpabilem adfuisse.

¶ Secunda quæstio est de homicidio, vel mutilatione proueniente ex opere illicito, an irregularitatem causet, tamen si non grauem, sed leuem culpam commiseris in eo præcauendo? Affirmant Ioannes Andreas, & Innocent. in cap. tua nos de homicidio, & ibi communiter Canonistæ, D. Thom. 2. 2. q. 64. art. 8. & ibi Caietan. Gab. in 2. dist. 1. §. 1. 4. art. 3. an. 2. Paludan. dist. 2. §. 3. art. 15. Cosmas Philarcus, lib. 4. cap. 11. §. 7. Alphons. Vivaldi. tract. de irregulari. n. 148. Paul. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 10. num. 4. vers. ascendam secundum. Mouentur ex cap. dilectus. Cox litteris. C. continebatur, & lator de homicidio, vbi ab irregularitate excusatur ibidem interficientes, quia dabant operam rei licitæ, & in culpa non fuerunt præcauendi homicidium. Ergo à contrariò si darent operam illicitæ rei, cessaret ratio illius excusantis. Secundo in iure est expressum propter homicidium, & mutilationem casualem contrahi irregularitatem. Cap. clerico vacante. C. eos vero cum alijs 50. dist. 2. quo iure tantum excipitur dans operam licitæ rei, & omnem diligentiam adhibens ad præcauendum homicidium. Cap. Ioannes. Cap. de homicidio. Terribi si ab irregularitate excusaretur dans operam rei illicitæ ex qua homicidium est sequutum, quia periculum ignorauit, nulla esset differentia ad contrahendum irregularitatem ex homicidio casuali, ab eo qui dat operam licitæ rei. At in iure facilius contrahitur irregularitas ob homicidium sequutum ex opere illicito, quam licito. Vt colligitur ex e. ad audientiam, & sequentib. de homicidio. Ergo dicendum est dantem operam rei illicitæ ex qua homicidium sequitur irregularem esse, tamen si solum leuissimè in præcauendo homicidio peccauerit.

¶ Alij vero graues Doctores, inter quos est Couarruu. Clement. si furiosus 2. p. §. 4. num. 10. Sotus lib. 5. de iustit. q. 1. art. 9. Corduba lib. 1. q. 9. quæst. 26. Nauarr. cap. 27. num. 22. Henrici. lib. 1. 4. cap. 1. §. 1. num. 3. Petr. Nauarr. lib. 2. de rescriptis. cap. 1. dub. 6. num. 69. Gregorie de Valenti. 1. 1. disp. 6. q. 3. pun. 3. & 1. 3. disp. 5. q. 19. pun. 4. §. 5. dub. 1. Sayrus alijs relatis lib. 7. cap. 5. nu. 12. Auila 7. p. disp. 6. sect. 1. dub. 1. vers. sed est tertia opinio hæc vtuntur distinctione: aut actio peccaminosa ex qua homicidium sequitur de se est periculosa, & homicidij casualitua, vel non? Si actio de se est periculosa dans operam prædictæ actioni, contrahit irregularitatem: vt contrahit Clericus exercens torneamenta, & alia pugna simulacra, venationem vrsorum, & aprorum, quia hæc actiones ob periculum homicidij sunt Clericis interdicitæ. Secus vero si actio de se periculosa non sit. Ratio est quia exercens opus de se periculosum voluntariè periculum amplectitur, ac proinde effectus inde sequens ei adscribi debet. Secus est quando opus de se non habet periculum, & diligentia adhibita est ad præcauendum homicidium: nam eo casu homicidium non est voluntarium in se, vt constat, neque etiam in causalem ex se non sit homicidij illatua; hæc autem irregularitas ex culpa homicidij contrahitur.

¶ Hæc sententia si rectè expendatur vera est. Si enim actiones de se ita sint periculosa, & mortis inductiua, vt raro exerceri possint quin huic effectum causerint, idque eas exercens cognoscat, absque dubio siue Clericus sit, siue laicus irregularis erit effectus sequenti, quia ea occisio exercens eas actiones voluntaria est saltem in causa. At si actiones non sint hoc modo periculosa, & diligentia adhibita sit ad præcauendum periculum irregularitatis homicidij locus non erit. Sicuti optime tradit Castro lib. 2. de lege penalis, cap. 14. Henrici. lib. 1. 4. cap. 1. §. 1. num. 1. Suar. disputat. 4. §. 1. sect. 6. num. 9. quia illud homicidium non est directè voluntarium, vt supponimus, neque etiam indirectè, siquidem causa non est de se homicidij inductiua, neque etiam est voluntarium ratione alicuius negligentia grauis in eo præcauendo commissa. Ergo talis actio nullam habet malitiam homicidij, & consequenter nulla irregularitas homicidij ei annexi potest.

¶ Neque huic nostræ doctrinae obstant superius adducta. Nam ad Textus in cap. dilectus. Cap. ex litteris. Cap. continebatur. Cap. lator, concedo vitari irregularitatem ex eo quod opus exercitum licitum fuerit, & diligentia sufficiens adhibita ad homicidium vitandum; nego tamen inde inferri cessante vna ex illis causis contrahi, sed necessariò vtraque cessare debet, vel saltem præcipue, quæ est debitam diligentiam adhibere in vitando homicidio. Ad secundum respondet ex ipsa rei natura ab irregularitate homicidij excusari qui diligentiam adhibuit ad illud præcauendum, tamen si expressis verbis non inueniatur in iure exceptum. Ad tertium dico hæc esse differentiam inter dantem operam rei licitæ, vel illicitæ, ex quibus homicidium sequitur, quod dans operam rei licitæ præsumitur diligentiam ad præcauendum homicidium adhibuisse, quæ tamen diligentia non præsumitur in eo qui opus illicitum exercet.

Hiac deciditur clericum torneamenti, & venationi aprorum

rum, & vrorum vacantem ex quibus homicidium subsecutum est nullo modo irregularem esse, si debitam adhibuit diligentiam ad homicidium præcauendum; quia hæc actiones non sunt ita de se periculose, vt frequenter homicidia inferant, aliis laicis æquæ ac Clericis interdixit essent, & æquæ laici; ac Clerici irregulares forent homicidio à casu subsecuto. Quod rectè de omnibus negant Couar. *Clement. si furiosus* 2. p. §. 4. num. 10. *vers. quæritur*. Suar. *disp. 4. §. 6. nu. 14*. Sayrus *lib. 7. c. 5. num. 13*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 1*. Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 10. vers. sed numquid*, tametsi contra sentiat Caetan. 2. 2. q. 64. art. 8. Nauarr. *cap. 27. num. 237*. Mol. *tract. 3. disp. 7. §. clericus*.

Vnicus tamen casus ab hac regula excipitur contentus in *cap. sententiam Ne Clerici, vel Monachi*, & *cap. tua nos de Homicidio*, in quo Clericus irregularis est morte, seu mutilatione eueniente ex officio chirurgiæ, seu medicinæ quantumlibet omnem diligentiam ad euitandam mortem, seu mutilationem adhibuerit. Etenim cum omnibus Clericis in sacris constitutis, Monachis, & Religiosis interdictum sit officium chirurgiæ, & medici per incisionem, vel aduersionem, quia has personas dedecet hoc officium exercere ob periculum mortis, quod solet huic exercitio annecti, à quo periculo conuenit clericos in sacris, monachos, & religiosos alienos esse, idè quæ irregulares censentur, si ex eorum actione vtopote illicita, & ratione periculi prohibita mors eueniat. Sicut docet Glossa, & Abbas in *dicto cap. tua nos de homicidio*. Couar. *dicta Clement. si furiosus* 2. p. §. 4. num. 10. Suar. *disp. 4. §. 6. num. 12*. Molin. *tract. 3. disp. 7. §. 2. num. 2*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 1*. Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 10. num. 3*.

Notanter dixi Clericos in sacris, nam Clerici in minoribus ordinibus constituti tametsi beneficii sint irregularitati non subiciuntur officium chirurgiæ cum incisione, vel aduersione exercentes, si diligentiam adhibuerint ad præcauendum mortis periculum, quia illis non est hoc officium interdictum, vt notauit Molina, & Layman. *supra*. Neque item eam irregularitatem contrahunt, quando necessitas infirmi urget, & non est alius qui illud officium exerceat; quia non erat conueniens ob opus debitum ex charitate irregularitatem imponere. Vt aduertit Auila *dub. 10. conclus. 3. §. 4*. Mol. & Laym. *locus allegatus*. Quapropter ad hanc irregularitatem incurrendam debent clerici in sacris, vel religiosi per se ipsos officium chirurgiæ per incisionem, vel aduersionem exercere absque virgine necessitate, ex qua incisione, vel aduersione mors succedat. Etenim si infirmus non ex aduersione, vel incisione moriatur, sed ex grauitate morbi non est censendus clericus in sacris constitutus aduens, vel incidens irregularis, tametsi in ea actione peccatum contra prohibitionem sibi factam commiserit. Vt docuit Couar. *dicta Clement. si furiosus* 2. p. §. 4. num. 3. *vers. nam si chirurgus*. Henric. *lib. 14. capit. 3. numero 10*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 1. conclus. 5*.

§. V.

Expenduntur aliqui casus speciales, pro superioris doctrinæ clariori intelligentia.

- 1 Adulter ob cuius causam vxor à marito occiditur, ex communi sententia irregularis est.
- 2 Declaratur textus in cap. sicut & litteris de Homicidio de Presbytero iudente cum femina inhoneste.
- 3 Explicatur Clement. si furiosus de homicidio, qualiter furiosus, infans, vel dormiens excensetur ab irregularitate.
- 4 Qualiter proiciens sagittam intentione vulnerandi Petrum, & casu Paulum occidens, irregularis sit.
- 5 Si petrum percussus non lethaliter, & ipse moriatur, ex sua intemperantia, vel ex negligentia medici, non videtur irregularis, etsi plures contrarium censent.
- 6 Qualiter subministrans cibos, & pocula infirmis, irregularitatem contrahant.

Primus casus est de adultero ob cuius causam vxor à marito occiditur, in quo casu Auila 7. p. *de censur. disp. 7. sect. 3. dub. 3. concl. 1. §. 2. circa finem*. Mercado *de contractib. cap. 4. pag. 11. vers. Et dub. esse privilegio*. Henric. *lib. 14. c. 10. in fine*. Petr. Nauarr. *lib. 2. cap. 3. num. 363*. negant irregularem esse, tametsi præuideat periculum maris, cui se, vel vxorem exponit, quia illa non est causa sufficiens, vt maritus propria autoritate veller vxorem, vel adulterum occidere.

Nihilominus communis sententia hunc adulterum irregularitatis damnat, si remerè ad vxorem accessit debita diligentia ad præcauendum mortis periculum non adhibita. Si-

cut docuit Couar. 2. p. *dicta Clement. si furiosus* §. 4. num. 10. Nauarr. *c. 27. num. 238*. Ioann. Guicci. *lib. 2. canon. 29. cap. 6. num. 41*. Sayrus *lib. 7. c. 6. n. 26*. Suar. *disp. 4. §. 6. num. 14*. Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 10. n. 2*. declinamque id referre Nauarr. à Pio V. cum in sacra Pœnitentiaria hic casus controuerteter. Ratio est, quia adulter præuidens vxoris interficiendæ periculum, illius interfecitiois indirectæ causa est eam tali periculo exponens. Sicuti censendus esles indirectæ causa mortis, si aliquem suaderes, vt ea via incederet, quæ esset periculum probabile esse à latronibus interficiendum, vel si ei iniuriolam aliquam actionem ab alio factam referres, ex qua suspicareris mouendum esse ad pattandum homicidium. Hinc deducitur te irregularem fore, si maritum aggredientem interficias in tui, vel vxoris defensionem, dummodo huius interfecitiois periculum præuideres, quæ diligentiam adhiberes ad vitandum, quia iniquæ, & illicitæ prædictæ interfecitiois periculo te exposuisti, in quo illa interfecitio esto in defensionem fuerit facta; in causa tamen voluntaria fuit, & iniqua, atque ad id sufficiens ad irregularitatem inducendam. Sicuti si conuulsiis aliquem prostratus credens inde arripitum occasione ad te occidendum irregularis esles cum sic læsissimum aggredientem interfeceres. Vt benè tradit Nauarr. *cap. 27. num. 238*. & *lib. 5. conclus. 3. de homicidio in 2. edit.* Guicci. *lib. 2. canon. 29. cap. 6. num. 43*. Molina *tract. 3. disp. 7. §. 2. num. 5*. Suar. *disp. 4. §. 6. num. 12*. Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 10. num. 2*. Tametsi contrarium sentiant Sotus *lib. 5. de instit. q. 1. art. 9*. Henric. *lib. 14. c. 10. n. 3*. Lessius *lib. 2. cap. 9. n. 105*. Auila *disp. 6. sect. 1. dub. 3. concl. 2*.

Secundus casus continet explicationem Textus in *cap. sicut & litteris de homicidio*, ybi quidam Presbyter declaratur irregularis; eo quod mulierem prægnantem qua cum contraxerit consuetudinem inhonestam, & quam asserbat se concepisse ex eo per zonam arripuerit quasi iudens, ex qua arripione factus mortuus fuit. Nam ibi non imponitur irregularitas, quia ludus fuisse inhonestus, sed quia fuit noxus, & periculosus, quod periculum præsumitur præuidisse, & cum nullam adhibuerit diligentiam ad illud præcauendum, merito censetur causa abortus fuisse, atque adeo irregularis Sicuti tradit Couar. *Clement. si furiosus* 2. p. §. 4. num. 10. *vers. quinto*. Henric. *lib. 14. c. 15. n. 4*. Suar. *disp. 4. §. 6. num. 11*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 6*.

Tertio explicanda est *Clement. si furiosus de Homicidio*, ybi furiosus, infans, vel dormiens (& idem est de ebri) exculantur ab irregularitate homicidii, si cum sanæ mentis essent non præuiderunt se illius periculo exponi, aut si illo præuiso debitam in illo præcauendo diligentiam fecerunt, quia occiso inducens irregularitatem debet esse aliquo modo volita, quod esse non, nisi præcognita fuerit. Quapropter in foro ciuili hi non tenentur de homicidio legitime iurare, ff. ad leg. Cornel. de sicarijs. Et hoc intelligendum est tametsi culpabiliter in ebrietatem, vel amentiam incidissent vt aduertit Couar. 2. p. *dicta Clement. §. 4. num. 10*. & 4. Nauarr. *cap. 27. num. 237*. Henric. *lib. 14. cap. 1. c. numero 7*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 12*. & 15. Secus esset, si præuiso periculo non ad illud præcauendum. Vt decidit *cap. quæ situm de pœnitent. & remissionib. & cap. consilium 2. quæst. 5*. Et notauit Suar. *disp. 4. §. 6. de irregular. sect. 1. num. 12*. & Doctores nuper relati, quia ratione negligentiz ea occiso indirectè est voluntaria. Quod si dubium sit, an occiso facta sit tempore furoris, vel sanæ mentis, siquidem occidens lucida habet intervalia, vel vino arripit solet in foro externo pendet ex qualitate, & circumstantiis eius. Tradit Couar. *4. decretal. 2. part. cap. 2. num. 5*. Auila *supra*, qui optime addit, si pensaris omnibus fuerit dubium potius iudicandum est tempore furoris occidisse, iuxta ea quæ tradit Anton. Gomez *tom. 3. variar. cap. 1. num. 71*. Ex quo capite excusatur ab irregularitate puer maior septennio alium occidens de quo dubitabatur, an plenum habuisset usum rationis. Argum. desumpto ex doctrina Bart. in *leg. non solum §. sed vt probari. ff. de Noui operis nunciat.* ybi inquit delictum quod potest fieri tempore licito, vel illicito accusantem teneri probare factum esse tempore illicito, & punibili. Sicuti tradit Henric. *lib. 14. cap. 3. m. 4. in comment. lit. T. Auila 7. p. disp. 6. sect. 1. dub. 13. concl. 3*.

Quarto inferitur decisio illius questionis, an irregularis proiciens sagittam intentione vulnerandi Petrum & casu ibi aderat Paulus qui occisus fuit? Dicendum est si tibi constitit ibi adesse hominem, quom tamen credidisti esse Petrum, & nullum alium sine dubio irregularis es, quia ea sagitta proiecta ex intentione vulnerandi hominem procelit, quinimo si habuisti intentionem occidendi Petrum, & Paulus fuit occisus satis probabile est, te incurrisse irregularitatem ex homicidio voluntario. Vt docet Suar. *disp. 4. §. 6. sect. 6. numero 18*. Secus esset, si proiecisses sagittam animo occidendi feram, & debitam diligentiam apposuisti, ne hominem occideres, quia eo casu occiso hominis tibi voluntaria non est, etiam indirectè, vt tradit Couar.

De cooperantibus ad homicidium, vel mutilationem, qualiter contrahant hanc irregularitatem?

- 1 Si determinato occidere, & mutilare insulas tantum mutilationem, non est irregularis.
- 2 Cum plures associatim concurrunt, ad occisionem, percussorem lethali irregularis est. Si nullus cognoscitur vulnus lethale infixisse, qui dubius fuerit se reputare debet irregularem.
- 3 Si certo constat quis vulnus lethale infixit, ceteros associantes excusat. ab irregularitate.
- 4 Verius est excusari non debere.
- 5 Satis si fundamento opposito.
- 6 Quod si Parochus vulnus lethale infixit, ex quo tamen vulneratus mortuus non est, sed ex vulneribus acceptis a parochianis, an censetur irregularis.

DE mandante, & consulente superius diximus loquentes de irregularitate ex homicidio voluntario. Solim aduerto consulentem, & mandantem excusari posse a peccato, & consequenter ab irregularitate; si determinato patre occisionem consulat, & precipiat mutilationem esse contentum, quia eo casu non mandat mutilationem absoluit, sed mandat, & consulit ne vitra mutilationem progredatur, quod illicitum non est positio quod alia via ab occisione dimoveri non potest.

Difficultas est, An pluribus associatim concurrentibus ad occisionem Petri non consilio, sed ex repentina occasione omnes irregulares fiat, etiam illi, qui nullum intulerunt vulnus? In qua difficultate dicendum est percussorem lethali irregularitatem esse irregularitatem orta ex homicidio voluntario, vel casuali iuxta intentionem quam habuit. Si vero nullus cognoscitur qui vulnus lethale infixit, qui dubius fuerit reputare se debet irregularem. *Cap. ad audientiam de Homicidio.* Quapropter Iudex ignorans quis illorum vulnus lethale infixit, omnes reputat homicidas, quia omnes in rixando deliquerunt, esto non pena ordinaria, sed arbitraria eos condemnare debeat. Vt multis allegatis docet Couarrua. *Clement. si furiosus 2. p. §. 2. num. 1.* Secus esset si post diligentem inquisitionem non cognosceret qui in rixa fuerunt inveniunt, quia tunc omnes absolueri debent, ne se periculo exponant puniendi omnino innocentes, vt notavit Villadiego *cap. 6. num. 4. vers. sed primo.* Henric. *lib. 14. cap. 14. num. 1. in fine.* Maiol. *lib. 1. cap. 48. §. 1. num. 9.* Suar. *disp. 45. sect. 3. dub. 3. conclus. 1.* Qui omnes fingunt casum, quando ex aliqua domo in qua habitant quatuor homines proiectus est lapis, ex cuius ictu aliquis mortuus est, & nullo modo constat, quis illum proiecerit, omnes absoluantur ab irregularitate, & poenae quia equius est vnum nocentem tolerare, quam tres innocentes damnare.

Quod si certo constiterit quis vulnus lethale infixit, omnes alios vulnus lethale non inferentes affirmat Couarrua. aliis relatis in *Clement. si furiosus 2. p. §. 2. num. 1. vers. secundus casus* non fore irregulares. Dicitur quia insignis vulnus lethale tenetor de homicidio, & non alius, reliqui enim tenentur de percussione ex *Textu in leg. cum Mela. §. sed & si seruimus. ff. Ad legem Aquiliam. & in leg. si rixatus. ff. de fideiussuris.* Ergo cum liberi sint ab homicidio, liberi erunt ab irregularitate. Secundo probari potest ex *cap. significasti el. 2. de Homicidio*, vbi Parochus excusatur ab homicidio, & irregularitate si non infixit vulnus lethale latroni, qui aliis vulneribus acceptis subito interit.

Verum est haec sententia probabilis sit, probabiliorem existimo hos cooperatores est nullum lethale vulnus infixit, irregulares fore, quia negari non potest sua praesentia auxilium, & fauorem occisori tribuisse, & occisum impedisse, ne se defenderet, ac proinde omnes iudicandi sunt secundum canones rei homicidii, & irregularitati subiecti ex *Textu in cap. si quatuor homines 23. q. 8.* Et tradit Glossa *ibi* Navar. *cap. 27. num. 224. §. Decimo. & conf. 31. de homicidio in fine.* Maiol. *lib. 5. de irregular. cap. 48. §. 4. numero 7.* Henric. *lib. 14. cap. 14. num. 2. & 3.* Suar. *disp. 45. sect. 3. num. 9.* Auila 7. p. *disputat. 6. sect. 3. dub. 3. concl. 4.* Coninch. *disput. 18. dub. 8. numero 70.*

Neque obstant contraria. Fatetur equidem iure civili non puniri hos cooperatores vt homicidas; bene tamen secundum statuta canonum quoad poenam irregularitatis, vt in *suprad. cap. si quatuor homines* habetur. Minus obstat *Textus in cap. significasti*, nam ille Parochus separatim, & diuim vulnus infixit, & non lethale, neque cooperatus fuit villo modo ad occisionem, sed alij parochiani superuenientes abque eius voluntate subito latronem interfecerunt, ideoque Parocho mors non tribuitur. Secus dicendum, cum omnes per modum vnius concurrunt.

Couarr. *dicta Clement. si furiosus 2. part. §. 4. num. 10.* Suar. *dicta. sect. 6. num. 14.*

Quinto deciditur, an censendus sis irregularis ex eo quod Petrum non lethaliter vulneraueris, si ipse Petrus moriatur ex sua intemperantia, vel ex negligentia medici, vel aliunde? Affirmant S. Anton. 3. part. *tit. 28. capite 2. in principio* Nauar. *cap. 27. numero 223.* Henric. *lib. 14. capite 14. numero 4.* Gutier. *lib. 2. canon. qq. capite 6. numero 93.* Molina *tractatum 3. disputat. 32. a numero 2.* Auila 7. parte *disputat. 6. sect. 1. dubio 3. concl. 2.* Layman. *libro 3. sectione 5. tractatum 3. capite 3. numero 10. circa finem.* Ducuntur, quia medio illo vulnere iniuste illato occasionem praebuit Petro, vt moretur, neque enim ei mors eueniret, nisi vulnus accepisset, ergo vulnus fuit causa saltem partialis suae mortis.

Ceterum est dicta sententia sit satis probabilis, probabiliorem iudico quae te in hoc casu ab irregularitate excusat. Vt docuit Syluest. *verbo homicidium 2. quast. 22.* Caietan. 2. 2. *quast. 64. art. 8. & ibi Acagon.* Sotus *libro 5. de iustu. quast. 1. art. 9.* Lessus *lib. 2. de iustu. capite 9. numero 102.* Suarez *disputat. 4. sect. 6. numero 19.* Egidius Coninch. *disputat. 18. num. 70. & 86.* Gaspar Hurado *de irregular. difficult. 8. num. 31.* Et colligitur ex *cap. exhibitum de Homicidio*, vbi ab irregularitate excusatur puer insequens alium ex cuius infectione insecutus cecidit, & capite vulneratus propter imperitiam medicorum, & propter patris incuriam illum laboribus, & sudoribus exponens mortuus est. Neque est certum excusari ibi puerum ratione aetatis; supponitur enim doli capax, & lapidem proiectisse non intentione vulnerandi, sed timorem incuriendi, verius namque est excusari, quia mortis causa proxima non fuerit, est occasione praebuit. Sed apertius probatur ex *capite studeat, §. 0. dist. vbi* Presbytero percussente Diaconum equitanem, qui diaconus ex equo cecidit, & ceruicis fractione interit mandatur examinari, an Diaconus fuerit percussus ad mortem, & ex illa percussione mortuus sit, nam eo casu deciditur irregularem fore. At si reperitur diaconum non fuisse percussum ad mortem, iniungitur Presbytero penitentia ad tempus. Ecce qua ratione ex vulnere non lethali occasione tamen morti praebente irregularitas non contrahitur. Ratio vero est; ad incurandam irregularitatem non sufficit vtrunque occasione mortis praebere, sed oportet occasionem proximam esse, ex qua mors sequatur. At cum vulneratus non ex vulnere, sed ex intemperantia, aliove medicamento nocuo interit, vulneratus non est adhibenda mors. Secus esset, si ex eo vulnere febris excitaretur, quae vulneratum peremisset, vel si simul cum illo vulnere aliud vulnus superueniret, ex cuius coniunctione primum vulnus ad mortem concurreret saltem vt breuiori tempore succederet, vel si deficienter medico, aut chirurgo ex illo vulnere alicui non lethali lethale factum est; quia in his omnibus casibus conuincitur vulnus primum causam esse mortis proximam. Discernere autem an vulnus lethale sit, vel non, & ad mortem conueniat ad medicos pertinet. Vt docuit Felin. *capite presbyterum de Homicidio.* Auila 7. parte *disputat. 6. sect. 1. dub. 5. conclus. 3.* cum Glossa in *lege 1. verbo de pulsia. Cod. de emendat. seruus.* vbi ait non esse censendum vulnus lethale, si vulneratus finito triduo post vulnus acceptum pedibus ambulauit. Et in *capite pratorum de clerico percussore* dicitur vulneratum non praesumi ex vulnere decessisse, si post octo menses a vulnere suscepto decesserit. Secus si breui tempore mortuus fuerit: & facit *cap. si quae femina §. 0. dist.* In casu tamen dubio censendus est vulneratus irregularis. *Cap. ad audientiam. & capite significasti de Homicidio.*

6 Sexto inferitur quid dicendum sit de subministrantibus cibos, & pocula infirmo. Hi namque si aliquam medicinam infirmo exhibeant maxime contra praescriptum medici, ex qua notabiliter mors acceleretur, sine dubio irregulares erunt, nisi ignorantia excusetur, quia aetate peccaminosa ad mortem infirmi iuuant. Sicuti tradit Villadiego *de irregular. cap. 6. vers. item de seruientibus numero 39.* Couarrua. 2. part. *Clement. si furiosus §. 4. num. 3.* Nauar. *capite 27. numero 128.* Henric. *lib. 14. capite 14. numero 5.* Auila 7. parte *disputat. 6. sect. 1. dub. 8.* Nullus tamen est scrupulus habendus ex eo quod mutaueris, vel reuolueris infirmum animo subministrandi cibum, vel vt commodius quiescat, esto inde aliquantulum mors accelerata sit; quia nec notabiliter acceleratur, neque infirmus tenetur ob eam leuem accelerationem excusandam tantam incommoditatem sustinere, vt notarunt Henric. & Auila *supra. Sayrus lib. 7. capite 6. num. 13.*

Sed quid si Parochus vulnus lethale infixisset, non tamen inde vulneratus mortuus esset, sed ex vulneribus acceptis à parochianis? Late hanc difficultatem versat Couarruu. dicta Clement. si furiosus 2. part. §. 2. num. 4. & affirmat communem opinionem damnare parochum irregularitate; quia in dicto cap. significasti solum excusat Parochus ab irregularitate, quia cerè constat non infixisse vulnus lethale. Sed vt optimè tradit Couarruu. *suprà* hic casus non deciditur in dicto cap. significasti; nam ex illo solum colligitur Parochum irregularem esse, cum constat vulnus ab ipso illatum fuisse lethale, vel de hoc stat dubium, & ex alia parte discerni nequit quo ex vulnere percussus interierit, an ex vulnere inflicto à Parocho, an ex vulneribus quæ parochianis intulerunt. Nihil tamen in *supradicto* cap. significasti definitur de Parocho, qui est lethaliter percussus constat percussum non ex illius vulnere, sed ex aliis acceptis interierit. Quocirca dicendum exillimo cum Henric. lib. 1. cap. 14. num. 3. Auila 7. part. disputat. 6. sect. 3. dub. 4. Molina tract. 3. disputat. 33. memb. 6. num. 4. Layman. lib. 3. summ. sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 10. in fine percussorem lethaliter quando diuisum, & per se concurret, si vulneratus non ex ipso vulnere, sed ex aliorum vulneribus obierit, neque irregularem esse, nec teneri de homicidio, sed solum de vulnere. Ex Modicorum autem iudicio, & ex circumstantiis constare debet primum vulnus non causasse mortem etiam quoad accelerationem. Sicuti contingeret, si ex secundo istu caput esset contractum, vel pedus transversum, aut cor transuerberatum, ex cuius vulnere statim percussus obierit. Ratio nostræ doctrinæ est, quia ad irregularitatem homicidij iniuncta contrahendam, opus est illius esse causam proximam, & efficacem, qualis non est in presenti, vt supponimus. Et confirmo, si lethaliter percussus occidatur à fulgure, percussus irregularem non est censendus; quia non causauit de facto homicidium, siquidem æquè percussus vi fulguris interit ac si nullum vulnus accepisset, sic in nostro casu dicendum est: factusque textus in *leg. in vulneratus ff. Ad legem Aquilianam.*

§. VII.

Quaratione non impediens homicidium incurrit irregularitatem?

1. Si ex charitate solum teneris communis est sententia te irregularem non esse.
2. Si ex iniustitia irregularem fore.
3. Satisfit aliquibus obiectiõibus.
4. Si terixante cum Ioanne superuenient tui consanguinei, vel amici, & Ioannem occidant irregularis es, si pro viribus non impedisti.
5. Si volenti ex charitate defendere innocentem persuadens ne defendat, non obinde irregularem es.
6. Ex intentione qua moueris ad non impediendum homicidium, dicenda est irregularitas ex homicidio voluntario, vel casuali.
7. In hac irregularitate ex homicidio casuali, vel mutilatione si occulta sit Episcopus dispensare potest.

Dvplex potest esse obligatio impediendi homicidium ex iustitia, vel ex charitate. Si ex charitate solum teneris, communis est sententia, te irregularem non esse. Vt deciditur cap. si quatuor homines 23. q. 8. ibi: *Qui vero neque eum impugnabant, neque vulnerabant, neque auxilio cooperatores fuerunt, sed tantum adfuerunt extra noxam sint, hoc est extra poenam irregularitatis, de qua ibi erat sermo.* Etenim sic omittens impedire non peccas peccato homicidij, siquidem non peccas contra iustitiam, nec vt homicida teneris, vt probat Bart. in leg. 1. §. sed in eo ff. ad senatus consultum Sillanianum. & tradit Nauarr. cap. 27. num. 231. Molina tract. 3. disp. 76. num. 8. & disp. 3. memb. 5. Suarez disp. 45. sect. 4. num. 3. Filliuc. tract. 20. cap. 4. numero 127. Bonac. de irregular. disput. 7. quæst. 4. p. 8. num. 37.

Si vero teneris ex iustitia homicidium impedire communiter Doctores affirmant te irregularem fore non impediens eum possis. Sic Nauarr. cap. 27. num. 231. & 233. Henric. lib. 24. cap. 12. num. 10. Manuel Rodrig. verbo irregularis as cap. 178. concl. 4. & 5. Suarez disp. 46. sect. 4. num. 3. & 5. Auila 7. p. disp. 6. sect. 2. dub. 7. conclus. 1. & 2. Tolet. lib. 1. cap. 83. num. 4. Bonac. dicta dispensat. 7. quæst. 4. punct. 8. num. 37. & alii apud ipsos. Et probatur, quia causa moralis est homicidij: vt dicitur in cap. non inferenda. & cap. qui potest 23. q. 3. ibi: *Qui potest obuiare, & perturbare peruersos, & non facit, nihil est aliud quam fauere impietati eorum, neque caret scrupulo societatis occulta, qui manifeste facinori desinit obuiare.* Et in cap. vlt. eiusdem causa, & quæst. dicitur qui desinit obuiare cum possit, censetur. Ex his tamen Textibus non satis communis sententia comprobatur. Tum quia loquuntur tam de

obligato ex iustitia, quam ex charitate. Tum & præcipue quia esto non impediens maleficium cum possit fauere dicitur, & in illud consentire, non tamen fauere directè, & propriè, sed interpretatione iuris. Idèoque in *leg. quid ergo, vers. ceris. ff. de his qui notantur infamia*, dicitur de hoc omittente quodammodo fecisse videtur, quasi non persuisit fecerit. Et in *reg. qui non facit 164. ff. de Regulis iuris*. ibi: *Qui non facit quod facere debet, videtur facere aduersus ea qua non facit.* Expende non dixisse Textum absolute facit, sed videtur facere.

Propter hæc, & alia quæ obicit Suar. disputat. 45. sect. 4. numero 6. plures Doctores Antonin. 3. part. tit. 1. 2. capite 2. in princip. Armilla, verbo irregularitas 2. Tabiena 1. §. 2. Gaspar Hurtado de irregular. disputat. 2. difficultat. 9. numero 34. asserunt requiri necessariò aliquem influxum positum in homicidium, vt irregularitatis locus sit. Dantur, quia ex solo concursu morali nemini alteri à mandante, & consensente irregularitas in iure indicata est.

Nihilominus est hæc sententia videatur probabilis, quia tamen contraria communis est & receptissima, sustineri debet, & ad fundamentum oppositum respondemus efficientiam moralem sufficientem esse ad irregularitatem inducendam, ex textibus relatis 23. q. 3. Vnum tamen est necessariò aduertendum, quod & aduertit Cardinalis in cap. quæsum de patient. & remiss. Suar. disp. 45. sect. 4. num. 8. Bonac. disp. 7. quæst. 8. num. 37. hanc omissionem debere esse directè voluntariam mortis periculo præuiso, aliàs non impediens homicidium irregularitatem non incurres: colligitur ex cap. quæsum de patient. & remissionibus. Vbi parentes ex quorum culpa filij in eum mortui sunt, iudicantur irregulares, si de facto suffocationem procurauerint, vel studiose neglexerint eam impedire, non tamen si ex eorum incuria filij mortui fuerint. Vox autem incuria, non solum comprehendit quantumcunque negligentiam, sed etiam latam, & grauem culpam modo affectata non fit. Vt tradit Cardinal. & Glossa cap. ex parte de consuetud. vers. incuria, & constat ex ipso Textu, vbi sola procuratio mortis, vel studiose negligentia cum vtandi irregularitatem inducit.

Ex his inferitur primò, si te terixante cum Ioanne superueniant tui consanguinei, vel amici, & Ioannem occidant irregularis es si pro viribus non impedisti, quia consensibile censens, reputansque illius homicidij causa impulsua, & motiua. Vt colligitur ex cap. Petrus de Homicidio. & cap. quia presulatus 1. quæst. 4. Serus si impedisti saltem affirmans tibi id genus non fore, vt ex *supradictis* textibus inferunt, & tradit Glossa cap. fin. 2. q. 3. vlt. Henric. lib. 14. cap. 13. num. 4. Auila 7. p. disp. 6. sect. 3. dub. 5. Quod si te absente consanguinei tui de inferenda Ioanni morte tractauerint, & ad tui notitiam peruenit, neque impedisti non obinde irregularis es; quia solum aduersus charitatem peccasti; vt aduertit Auila *suprà*. Cum hoc tamen stat irregularem fore illum à quo scemina concepit, si ipsa dicente illi se velle abortum causare ipse taceat, quia per eam raturitatem abortum scemina determinationem approbare, eamque animosiorum reddere ad maleficium patrandum. Si curi docuit Rodrig. verbo irregularitas cap. 178. post 10. conclus. Auila 7. p. disp. 6. sect. 2. dub. 7. vers. sequitur quarto. Debet tamen fetus saltem sub dubio animatus esse.

Secundò sequitur, si volenti ex charitate defendere innocentem ab occisione persuadens ne defendat, non obinde es irregularis, quia non peccasti contra iustitiam, sed contra charitatem. Secus vero si per iniuriam, violentiam, vel fraudem retraheres illum à defensione prestanda, quia eo casu tibi homicidium imputatur, vt expressè notauit Auila 7. p. disp. 6. sect. 2. dub. 7. vers. sequitur primò.

Superest dubium, an irregularitas quæ contrahitur ob non impediendum homicidium censenda sit irregularitas ex homicidio voluntario, vel casuali? Breuiter respondeo id sumendum esse ex intentione qua moueris ad non impediendum. Si enim ex odio in personam non impedis, manifestum est te esse irregularem ex homicidio voluntario; quia ea omissionem vis eius mortem euenire. Si autem non ex odio in personam, sed ex alio respectu scilicet ex humano timore, negligentia, vel auaritia cellas homicidium impedire, nullatenus censendus es irregularis ex homicidio voluntario, sed casuali; quia præter eam voluntatem euenit. Verè tradit Suar. disp. 44. sect. 3. ad finem. & disp. 45. sect. 4. num. 9. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 8. num. 41.

Circa dispensationem huius irregularitatis ex homicidio casuali, seu mutilatione communis sententia est, posse Episcopum vi occulta sit dispensare, vt probauimus hoc punct. 8. Nam cum in Conc. Trid. sess. 24. c. 6. sola irregularitas ex homicidio voluntario excipitur, & exceptio à potestate tradita strictè interpretanda sit, non debet extendi ad irregularitatem ex homicidio casuali, vel mutilatione incutiam.

Præterea potest Episcopus cum hoc homicidio casuali etiam notorio dispensare ad ordines minores, & beneficium simplex

simplex non ex vi Conc. Trident. sed ex cap. 2. & cap. ad iudicium de homicidio, quae potestas à Concil. Trident. restricta non est, sicuti tradit Nauarr. cap. 27. num. 240. Sayrus lib. 7. cap. 7. m. 20. Henric. lib. 1. cap. 19. num. 2. Aulla disp. 6. sect. 2. dub. 2. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 12. assert. 6. ubi relatis Nauarr. & Aulla, subiungit posse Episcopum dispensare cum huiusmodi homicida ad retinendum beneficium curatum antea obrentum.

§. VIII.

Qua ratione tui, & tuorum honorum defensio te ab irregularitate homicidij excuset?

- 1 Defensio persona propria ab hac irregularitate excuset.
- 2 Aliquis plures te ab irregularitate excusari, si occidas in tui defensionem, tamen si occasionem aggressori per iniustitiam dederis. Sed probabilis videtur oppositum.
- 3 Quando te defendere potes mutilando, si occidas irregularis es.
- 4 Communis sententia affirmat, si occidas inuaforem potens eius aggressionem declinare fugiendo, te irregularem esse.
- 5 Oppositum probabile est, cum fuga tibi est ignominiosa.
- 6 Negant plures defensionem directam bonorum temporalium ab irregularitate excusare.
- 7 Verius videtur oppositum.
- 8 Satis si fundamentis contrariis.
- 9 Quis licitum est aggressorem interficere non est locus irregularitatis.
- 10 Irregularitas contracta ex excessu defensionis, non est censenda irregularitas ex homicidio voluntario, sed casuali.

Quamuis spectato iure antiquo controuersum fuerit, an defensio excuset ab irregularitate: certum tamen est post Clement. si furiosus de homicidio, defensionem prout propriae ab illa excusare, quia ad irregularitatem contrahendam ex homicidio prout auctoritate facta requiritur culpa, ut supra probauimus, & cap. repetit Couarrui. in opposit. praedicta Clement. praecipit 3. p. in fine. Sed cum necessarium tibi est occidere aggressorem, ut propriam vitam, vel partem tui corporis defendas, nullam culpam committes illam occidendo.

Aliquis placet inter quos est Syluest. verbo homicid. 3. q. 4. Armilla, verbo irregularitas num. 42. Tabiena num. 24. Soto lib. 1. de iustit. q. 1. art. 9. col. 5. Henric. lib. 1. cap. 10. numero 3. in fine. Mercado lib. 6. de contract. c. 4. pag. 11. vers. esse trinitario. Petr. Nauarr. lib. 2. de restit. ar. 3. par. 3. dub. 14. Aulla 7. p. disp. 5. sect. 3. dub. 1. in fine. & dub. 3. conclus. 1. Gaspar Hurtado disp. 5. sect. 3. dub. 1. in fine. & dub. 3. conclus. 1. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 10. num. 36. existimant te ab irregularitate excusari occidens in tui defensionem, tamen si occasionem aggressori per iniustitiam dederis verbi gratia alapa cum percussione, vel adulterium cum eius vxore committendo, vel contumeliis afficiendo, quia iniuriam volens etiam in continentem se propria auctoritate vindicare, teque occidere iniustitiam committit, ac proinde licet tibi eam iniustitiam propulsare, quod si alia via non potes nisi illum occidendo, licet tibi illum occidere. Ergo illa occisio non est tibi peccaminosa. Ergo non potest inducere irregularitatem ex homicidio iniusto. Quod verum est, inquit Aulla, etiam hoc periculum prauides; quia ea prauidio non tollit potestatem te ab iniusto aggressore defendendi. Neque est simile de ebrio, & amente qui ante ebrietatem vidit periculum occisionis futurae, neque illud cauit; quia ebrius est totalis causa, & iniusta homicidij. Tu vero adulterium committens, vel contumeliosis verbis aggressorem afficiens non es causa homicidij ipsius, sed ipse iniuriatus aggrediendo censetur causa suae mortis, cum cessans ab aggressionem, quod facere tenebatur, posset mortem vitare. Sed quamuis haec probabilia sint, probabilis est quod superius §. 5. principio docui ex communi sententia te fore irregularem, si prauidisti periculum homicidij, nec prauidisti; nam esto homicidium illud in se, & immediate licitum sit, est tamen in causa illicitum, & iniustum, concurtere autem ad homicidium iustum apponendo causam iniustam reus homicidij censendus est, & consequenter irregularis.

Dixi te non contrahere irregularitatem, quando occisio necessaria est tui defensionem, nam si te ab aggressore defendere posses illum mutilans, vel tantum debilitans, & occideres, irregularis esses; quia ea occisio necessaria non est, ac proinde esset illicita, & iniusta, ut notauit Syluest. verbo homicid. 3. q. 4. in princ. Henric. cap. 10. num. 2. Suar. disp. 46. sect. 1. numero 8. Aulla 7. p. disp. 5. sect. 3. dub. 2. conclus. 3.

Gaspar Hurtado disp. 2. de irregular. diff. 10. n. 35. & colligitur ex Conc. Trid. sess. 14. c. 7. de reformat.

Ex his venit decidenda quaestio, an si occidas inuaforem potens eius inuaforem declinare fugiendo irregularis sis? Affirmant Glossa Clement. si furiosus verbo non valens. Immo la ibi. Panormit. cap. 10. c. 1. de restit. spoliat. num. 18. Syluest. verb. excommunicatio 6. q. 9. Nauarr. lib. 5. consilior. tit. de homicidio cons. 7. m. 4. edit. 1. & cap. 27. n. 2. 11. Maior. lib. 5. de irregular. cap. 48. n. 6. Henric. cap. 10. num. 3. Aulla 7. p. disp. 5. sect. 3. dub. 2. vers. ex dictis. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 9. assert. 3. Mouentur quia in dicta Clement. si furiosus solum excipitur ab irregularitate qui suum inuaforem occidit non valens aliter aggressionem declinare. Hac sententia procedit casu quo fuga tibi periculosa non sit, nam si probabili te periculo vitae exponas fugiendo, iam fuga non est medium ad declinandam aggressionem & illius periculum, si quidem fugiendo in simile incidis, ut recte Syluest. & Aulla supra notantur.

Verum est haec sententia probabilissima sit, & communi Doctorem consensu recepta, censo valde probabilem oppositam, scilicet te non incurere irregularitatem occidendo inuaforem: amsi te indemnem seruire posses fugiendo, si tamen fuga tibi esset ignominiosa. Quod docuit Couarrui. Clem. si furiosus 3. p. 8. unico, num. 1. & 4. Petr. Nauarr. lib. 2. de restit. cap. 3. num. 418. Suar. disp. 46. sect. 1. n. 6. Coninch. disp. 18. dub. 9. in fine. Gaspar Hurtado de irregular. disput. 2. difficult. 10. num. 37. Mouet quia non peccas occidendo siquidem non tenetis fugere cum tanto tui honoris detrimento. Dixi si fuga tibi sit ignominiosa, sicuti solet esse militi, vel nobili facultati publice prouocato. Nam si clericus es, vel religiosus, quibus nullo modo indecora est fuga, absque dubio irregularis es occidens, si moitem fugiendo vitare posses. Vt aduertit Glossa in dicta Clement. si furiosus. & cap. suscipimus de homicidio. Panormit. cap. olim el. 1. de restit. spoliat. or. Aragon. 2. q. 64. art. 6. col. 13. Soto lib. 5. de iustit. q. 5. ar. 8. circa finem corpor. Suar. disp. 46. sect. 1. numero 5. Aulla disp. 5. sect. 3. dub. 2. Coninch. & Gaspar Hurtado loc. alleg. Idem inquit Soto, Suar. & Coninch. est, si tu sis ignotus, vel infirmae fortis, vel aggressio nocte contingit, nam in his euentibus fuga non est notabiliter indecora; idcirco leue illud honoris detrimentum sustinendum est, ne proximus occidatur. Et ob eandem rationem merito Suar. & Coninch. existimant, si tu occasionem rixae, & aggressioni dedisses, vel verbis contumeliosis, vel adulterio aliaue iniuria te occidere non posse inuaforem si fugiendo vales te defendere, quia fugiens nullum, vel leue detrimentum honoris pateris, quod ob iniuriam datam sustinere debes, media namque iniuria in illud discrimen te constituisti.

Neque obstat aduersus hanc doctrinam Clement. si furiosus, nam esto tibi non excipitur occidens inuaforem qui non potest absque ignominia mortem vitare, excipitur tamen in communi regula, quae solum homicidio illicito, & iniusto hanc irregularitatem imponit. Praeterea ob similitudinem rationis haec exceptio honoris admittenda est, sicuti admittitur exceptio de ebrio, tamen in Clement. solum furiosus excipitur. Adde in praedicta Clement. appositam esse exceptionem quae certa erat, & apud Doctores indubitata, aliae vero exceptiones disputationi relinquuntur, ut ex dicendis constabit.

Gravior dubitatio est. An defensio directa bonorum temporalium, quorum iacturam vitare alia via non potes quam occidendo aggressorem, ab hac irregularitate homicidij te excuset? Negant graues Doctores, Panormit. alique Canonistae in cap. 2. de homicidio. S. Antonit. 3. p. tit. 4. c. 3. §. 2. Syluest. verb. homicidium 2. Nauarr. cap. 15. num. 4. & cap. 27. n. 2. 11. & seqq. Henric. lib. 1. c. 12. 3. Guicier. canon. 99. lib. 2. cap. 6. num. 61. Molina tract. 3. disp. 72. num. 3. Salon. 2. 2. q. 64. ar. 8. controuersa 2. Aulla 7. p. disp. 5. sect. 3. dub. 2. in conclus. ubi oppositam sententiam parum probabilis habere censet Paul. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 9. assert. 3. & alij apud Petrum Nauarr. & Suar. alioque Doctores pro nostra sententia referendos. Ducuntur primò, quia in dicta Clement. si furiosus solum excipitur ab irregularitate occidens in defensionem propriae vitae, non autem occidens in defensionem rerum temporalium. Secundo in cap. intersecti de homicidio excusatur ab irregularitate qui se suaque defendens occidit. Ergo si non se defenderet, non excusaretur. Tertio in cap. si perfolians eodem tit. dicitur furum nocturnum licite posse interfici, secus diurnum; quia potest constare quod ad furandum, & non ad occidendum venisset. Inducitur ergo pro furto impediendo non posse latronem interfici, bene tamen pro defendenda vita. Quarto in c. suscipimus de homicidio imponitur irregularitas ei qui latrones furantes occidit, & subdistinguitur. Quoniam expediebat post unicam relinquere pallium, & eorum sustinere iacturam, quam pro conseruandis rebus vilibus, & transitorijs in alios tam acriter exardeceat. Quinto in c. significasti el. 2. de homicidio, inducitur irregularitas clericus in defensionem rerum Ecclesiae latronem percussens.

si vulnus inflicium lethale fuit, ergo fortiori iudicaretur irregularis, si illud vulnus in defensionem suam rerum inflixisset. Ratio autem sumitur ex eo, quod irregularitas contracta in defensionem iustam rerum temporalium non est irregularitas ex delicto, sed ex defectu; deficit namque occidens à perfecta representatione Christi, qui pro aliorum salute se & sua obrulit. Et licet ab hac significatione deficiat occidens in defensionem propriæ vitæ, nihilominus excusari ab irregularitate debuit ob gratiam, & strictissimam necessitatem propriæ vitæ conseruandæ. Deinde ab irregularitate excusat propriorum bonorum defensio, etiam consulentes, & cooperantes huic defensionem excusabuntur. Hoc autem non videtur admittendum, aliâs milites in bello defensio propria manu occidentes excusabuntur ab irregularitate incurrenda contra textum in cap. petio de homicidio.

7 Nihilominus propriorum bonorum defensionem ab irregularitate hac homicidij, & mutilat omis accusare verius existimo, & in praxi tutum, & secutum. Sicut docuit Alfonso de Castro lib. 2. de lege penali, cap. 14. Inclinat Couarruu. Clement. si furiosus 3. p. num. 6. circa finem. Fauct Soms lib. 5. de iustit. q. 1. art. 8. Et defendit absolute Petr. Nauar. lib. 3. de restitut. cap. 4. num. 418. Sayrus lib. 6. cap. 17. à num. 21. Suar. de censur. disp. 46. sect. 2. à num. 4. Lellius lib. 2. ne iustit. cap. 9. dub. 11. num. 73. Conich. disp. 18. dub. 9. num. 80. & 88. Filiuc. tract. 20. cap. 5. q. 6. num. 146. & q. 7. num. 149. Bonac. de irregular. disp. 7. q. 4. p. 6. num. 10. Gasp. Hurtado de irregular. disp. 2. diffin. 10. & alij. Et colligitur ex cap. quia te 50. diff. vbi quidam Episcopus à Sarracenis capus aliquos ex illis vt libertatem defenderet interfecit, de quo casu Urbanus II. inquit: Sed quantum non tuis sponte id fuisse cognoscis, inde canonice nullo modo iudicaris. Inferitur ergo manifestè non solum pro defendenda vita, sed pro defendenda libertate licitam esse interfecionem absque periculo canonici impedimenti. Ratio verb desumitur ex eo quod irregularitas ob defectum significationis tantum imposita est occidentibus, & mutilantibus autoritate publica, non autem illis qui priuata autoritate mutant, vel occidunt; his autem irregularitas indicitur non præcisè in defectum significationis, sed in penam delicti commissi. At qui proprium honorem, bonâque fortunâ alia via defendere non potest, nisi occidendo inuasorem, nullam culpam in ea occisione committit. Ergo non subicitur irregularitati ob culpam indicitâ.

8 Neque obstant contrariæ sententiæ fundamenta. Ad primum fateor in Clement. si furiosus solum excipi defendentem propriam vitam, quia id certum, & indubitatum est, sed nõ inde inferitur defendentem propria bona excusari non posse, aliâs non excusaretur defendens se à mutilatione, vel valere non lethali; siquidem hæc defensio in dicta Clementin. non excipitur, cum tamen communis sententia hæc defensionem vt legitimam excusationem admittat.

Ad secundum ex cap. interfecisti, respondeo ibi excusari ab irregularitate qui se, suâque defendens occidit inuasorem, non tamen inde licet, colligere defendentem res suas si occidat, esse irregularem, aliâs foret irregularis defendens se tantum, & non sua. Quocirca existimo illud signum & non copulatiuè, sed disiuctiuè accipiendum esse, ita vt faciat hunc sensum: Qui se defendit, & etiam qui defendit sua, non est irregularis occidendo. Quam explicationem colligit Suar. supra n. 3. & Coninch. num. 90. ex Textu in cap. verum de iur. reuocando: vbi absolendus dicitur à vinculo iuramenti qui illud fecit inuitis pro vita, & rebus seruandis.

Ad tertium desumptum ex c. si perfodiens, dicitur cum Couarruu. 3. p. relect. §. vnico. num. 6. vers. Septimò, de posse regulariter impune, & absque irregularitatis timore occidere furem nocturnum; quia tibi non constat, an possis furtum impedire absque occisione, vel quia non constat, an veniat ad forandum tantum, an etiam ad te occidendum. Secus procedit in fure diurno. Hic enim statim cognoscitur, an impedire eum possis à furto sine tuo periculo. Differentia ergo furis nocturni à diurno sita est in eo, quod fur nocturnus regulariter absque illius occisione non potest à furto impediri, quia telo inuadit impediens, secus diurnus, ac proinde nocturnum iustificiens præsumitur cum moderacione inculpate tunc interfecisse secus interficiens diurnum, idèoque probare debet non posse aliter furtum impedire.

Ad quartum ex cap. suscepimus, dico manere clericum in illo casu irregularem, quia ob vanum timorè mortis occidit latrones, quos iam ligatos habebat, & in vindictam furti iam recuperati. Vnde merito præcepit Pontifex à ministerio altaris abstinere, quia tam grauitè ob furtum factum rerum temporalium, quæ iam recuperatæ erant exarsit in latrones, cum potius expedit post tunicam relinquere pallium, & iterum sustinere iacturam, quam ita grauitè exardescere. Notandum enim est verbum exardescere, quod vindictam, & non defensionem significat. Neque enim ibi necessaria erat defensio, siquidem latrones ligandi erant, & autoritate publica coercendi, si aliquòs damnum ex illis solutus timeretur.

Ad quintum ex c. significasti, eodem modo responderemus merito iudicari Presbyterum illum irregularem, si vulnus lethale inflixit, quia poterat facile furtum vociferatione impedire, vt constat; nam statim parochiani accesserunt, & latronem absque difficultate interfecerunt. Ex nullo ergo rerum constat ex occisione ob defensionem rerum temporalium contingentem cum moderacione inculpate tunc irregularitatem induci. Ad argumentum ex ratione petium respondeo hæc irregularitatem non induci ob defectum tantum, sed in penam delicti, quia sola ea irregularitas quæ à ministris iustitiæ, & à militibus contrahitur imposita est ob defectum perfectæ significationis.

Ex dictis colliges in omnibus his casibus, in quibus licitum est aggressorem interficere, irregularitatem locum non esse. Quapropter cum communis sententia defendat ob defendendam patriam, bonâque communia, propriam Ecclesiam, consanguineos, quinimo extraneos innocentes, licitam esse aggressorem interficere, si alia via aggressio auri nequit, efficitur sanè nullam inde irregularitatem contrahi. Quod docuit Couarruu. Clement. si furiosus 3. p. §. vnico, num. 5. Suar. disp. 46. sect. 3. num. 2. Filiuc. tract. 20. num. 106. Saæ, versio irregularitas. num. 2. Bonacina p. 6. num. 11. Coninch. Gasp. Hurtado & alij locis citatis.

Est tamen maxime aduertendum irregularitatem contractam ex excessu defensionis vitæ, honoris, vel bonorum temporalium non esse nuncupandam irregularitatem ex homicidio voluntario, sed casuali, etiam si excessus sit ex proposito & calore pugnæ, imò etiam si quis iam fugientem profuatur & occidat, vt rectè notauit Nauar. cap. 27. num. 240. & cons. 36. de homicidio edit. 2. Henric. lib. 14. cap. 19. num. 7. Suar. disp. 46. sect. 1. num. 13. in fine. Auila 7. p. disp. 6. sect. 5. Paul. Layman. lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 1. §. 1. Gasp. Hurtado de irregul. diffin. 20. num. 66. Et colligitur ex Conc. Trident. sess. 14. cap. 7. de reformat. vbi homicidium voluntarium desinit esse, quod sit ex proposito, & ex industria. Hoc autem homicidium cum ex rixa originem duxerit, & illa durante factum fuerit causæ conuulsæ censendum est, idèoque pœna ordinaria hoc homicidium non puniatur, vt optinè probat Couarruu. 3. p. Clem. si furiosus §. vnico num. 3.

PUNCTVM XVI.

De irregularitate contracta ob iterat. onem baptisni.

- 1 Ministrans ex officio rebaptizanti, irregularis est.
- 2 Rebaptizatio occulta irregularitatem inducit ex communis sententia.
- 3 Contrarium non videtur improbabile, scilicet requiri delictum publicum esse.
- 4 Non est locus huic irregularitati, si rebaptizet, quem credebatur baptizatum non esse.
- 5 Verius est te non fore irregularem rebaptizando sub conditione cito temere, & absque vlla præmissa diligentia rebaptizet.
- 6 Qui se culpabiliter rebaptizari permisit, irregularis est.
- 7 Aliqui affirmant ignorantes hanc irregularitatem contrahere.
- 8 Communior sententia hos ab hac irregularitate excusat.
- 9 Satis est oppositum.
- 10 Eandem irregularitatem incurrit liberè, & absque vniuersi necessitate baptisimum ab hæreticis declaratis suscipientes.
- 11 Qualiter differentes baptisimum, quosque periculum mortis habeant, irregulares sint.
- 12 Pro iteratione aliorum Sacramentorum imprimendum characterem, aliqui existimant eandem irregularitatem contrahi.
- 13 Verius est oppositum.
- 14 In hac irregularitate se delictum secretum sit, poterit Episcopus dispensare.

Cerrum est ministrantem ex officio ei qui rebaptizat hinc irregularem ex cap. ex litterarum 2. de Apostat. Quæ irregularitas non est absoluta, & totalis, cum non prius vlt. & exercitio ordinis habiti. Sed solum alicui ad superiores ordines, vt ex ipso cap. ex litterarum constat, & aduertit Suar. t. 3. in 3. p. disp. 31. sect. 6. vers. sed ad hæc. Bonac. de irregularit. disp. 7. q. 3. p. 1. & Layman lib. 2. sum. tract. 1. par. 5. cap. 2. n. 1. Coninch. disp. 18. dub. 5. n. 34. & Gasp. Hurtado de irregul. disp. 2. diffin. 1. Hanc irregularitatem prædicti Doctores extendunt ex communi omnium sententia ad rebaptizantem; eo quod ministro rebaptizantis irregularitas indicitur, quia rebaptizatio cooperatur. Tacite ergo supponitur præstanti rebaptizationem irregularem indicitam esse. Sicuti præter prædictos Doctores docent Nauar. c. 27. n. 246. Henric. lib. 2. c. 31. n. 1. & lib. 14. cap. n. 4. Auila 7. p. de irregul. disp. 7. dub. 1.